

Advies over de voortgang van de WCT

Juni 2006

F T T Procesontwikkeling B.V.

Tweemolentjeskade 7 - 2612 XW Delft - telefoon 015 - 213 99 94 - fax 015 - 213 99 95 - e-mail fttproces@wanadoo.nl

document	060616 WCT advies FTT eindversie
versie	eind
auteur(s)	Fon ten Thij
paraaf	
datum	19 juni 2006

Inhoud

1	Inleiding	2
2	Toetsing van de passende beoordeling	2
3	Resultaten van de inhoudelijke toetsing	2
3.1	Samenvatting conclusies Prof. Dr. Patrick Meire	2
3.2	Samenvatting conclusies Prof. Dr. Ch.W. Backes	3
3.3	Conclusie van de toetsing	3
4	Procedurele aspecten	4
5	Toetsingscriteria voor de toelaatbaarheid van de WCT	5
5.1	De aantasting van de natuurlijke kenmerken	5
5.2	De weging van het openbaar belang en de alternatieven voor de WCT	6
5.3	Compenserende maatregelen	7
5.4	Achterlandproblematiek	7
6	Eindconclusies	7

Bijlagen

Bijlage A	Toetsing en advies door Prof. Dr. P. Meire	9
Bijlage B	Toetsing en advies door Prof. Dr. Ch.W. Backes	11

1 Inleiding

Na het besluit van Provinciale Staten in oktober 2004 is door de Provincie Zeeland aan FTT Procesontwikkeling opdracht verleend om onafhankelijk advies te geven over de producten die worden voorbereid voor de besluitvorming over de WCT. De advisering heeft zich gericht op de vraag of de producten voldoen aan de wettelijke eisen en of zij voldoende kwaliteit hebben voor de besluitvorming. Er is, in samenspraak met Professor Chris Backes, gedurende de onderzoeksfase regelmatig advies gegeven naar aanleiding van nieuwe ontwikkelingen in het milieubeleid en jurisprudentie. Vervolgens is FTT Procesontwikkeling gevraagd om de coördinatie op zich te nemen van de toetsing van de passende beoordeling en op basis van de eindtoetsing advies te geven over de besluitvorming.

In dit rapport wordt een samenvatting gegeven van de toetsing, aandacht gegeven aan enkele kwesties die van belang zijn voor de vervolgprocedure en er wordt ingegaan op de criteria van de besluitvorming over de WCT.

2 Toetsing van de passende beoordeling

De toetsing van de passende beoordeling is verricht door Professor dr. Patrick Meire, bioloog, verbonden aan de Universiteit van Antwerpen en door Professor dr. Chris Backes, jurist, verbonden aan de Universiteit van Utrecht.

Deze toetsing is uitgevoerd in drie stappen. Allereerst is een workshop van deskundigen georganiseerd in februari 2006. Bij deze workshop waren de deskundigen aanwezig van de initiatiefnemer, de betrokken overheden, de opdrachtgever, de opstellers van het MER en enkele inhoudelijke en juridische deskundigen, waaronder de beide toetsers. In deze workshop zijn conceptversies besproken van het MER en de passende beoordeling. De bespreking leidde tot een reeks van aanbevelingen voor verbetering van de rapporten en onderliggende studies.

In de tweede stap van de toetsing is de concepteindversie van de passende beoordeling in kleiner verband besproken. In de bespreking met Professor Meire (29 mei 2006) lag de nadruk op de kwaliteit van de beoordeling van de effecten op de natuurwaarden. In de bespreking met Professor Backes (1 juni 2006) lag de nadruk op de juiste toepassing van de wettelijke criteria. Het commentaar dat zij op de concept-eindversie gaven is door de initiatiefnemer verwerkt in de definitieve rapporten die ter besluitvorming voorliggen.

De definitieve versie van de passende beoordeling is vervolgens getoetst en leidde tot de adviezen van de beide toetsers die zijn opgenomen in de bijlagen.

3 Resultaten van de inhoudelijke toetsing

De eindtoetsing heeft zich gericht op de kwaliteit van de passende beoordeling. Aan Professor Meire is gevraagd om in zijn advies vooral aandacht te geven aan de kwaliteit van de inhoud van de passende beoordeling; aan Professor Backes is gevraagd om zijn toetsing te richten op de juiste toepassing van de wettelijke eisen.

3.1 Samenvatting conclusies Prof. Dr. Patrick Meire

Professor Meire zegt dat uit zijn wetenschappelijk werk aan het Schelde-estuarium blijkt dat effecten van menselijke ingrepen op de hydrodynamiek en de morfologie van het estuarium vele malen belangrijker zijn voor het estuariumstelsel dan directe effecten op soorten. Hij heeft zich in de toetsingssessies dan ook primair gericht op de vraag of de onzekerheden op deze effecten zijn weggelaten. Hij wijst erop dat het maximale is gedaan om deze onzekerheden weg te nemen. Wel heeft hij nog vragen over de hardheid van de conclusie van

het WL dat de negatieve gevolgen van de WCT voor het getij al binnen de bouwtijd weer verdwijnen. Hij wijst erop dat de snelheid van deze aanpassing, wat hem betreft, tot de onzekerheden moet worden gerekend, ook al kan deze onzekerheid met de huidige kennis en modellen niet gereduceerd worden.

Zijn conclusies over de kwaliteit van de passende beoordeling zijn:

- “Het rapport “passende beoordeling” bevat alle noodzakelijke gegevens om een oordeel van de aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk te maken. In het rapport wordt bij de beoordeling van de natuurwaarden de “state of the art” wetenschap toegepast.”
- “Voorzover ik heb kunnen nagaan zijn de conclusies van de passende beoordeling consistent met de onderliggende gegevens over het Schelde-estuarium, met de uitkomsten van de modellen en met een juiste interpretatie van de criteria voor beoordeling van de effecten op de natuurwaarden en op de instandhoudingsdoelen, zoals die in concept door LNV zijn aangereikt. Deze conclusie leidt ertoe dat het project toelaatbaar kan zijn binnen de wettelijke eisen.”

Daaraan heeft hij toegevoegd dat hij voor zijn eindconclusie een beoordelingskader hanteert dat verder gaat dan de wettelijke eisen. Hij adviseert om af te zien van menselijke ingrepen zoals de WCT, omdat duidelijk is dat zij negatieve effecten hebben, ook al zijn die effecten niet significant.

Professor Meire adviseert om de compenserende maatregelen te zien als toevoeging aan de 600 hectare natuurherstel die al vanuit ProSes op de Provincie afkomt. Voor het geheel van de natuurherstelmaatregelen pleit hij ervoor dat er wordt uitgegaan van de systeemkenmerken en de impact die deze projecten hebben op de systeemkenmerken. Het zoeken van specifieke projecten met als enige doel een bepaald habitat, bv. jong schor, te herstellen, lijkt hem dan ook weinig zinvol. Op dezelfde manier zoals voorliggend project moet beoordeeld worden op zijn impact op hydrodynamiek en morfologie, zo ook moeten natuurherstelprojecten in het estuarium in eerste instantie geëvalueerd worden op dezelfde effecten en niet in eerste instantie op soorten of een specifiek habitat type. Pas dan zal het mogelijk zijn om het estuarium op zo'n manier vorm te geven dat op een duurzame wijze economische ontwikkelingen in het estuarium kunnen opgevangen worden

3.2 Samenvatting conclusies Prof. Dr. Ch.W. Backes

De passende beoordeling WCT wordt door Professor Backes adequaat geacht en is voldoende voor de besluitvorming. Dat geldt echter met uitzondering van de gevolgen van de recreatie de verschuiving van de recreatiedruk. Deze kan als wellicht significant aangemerkt worden. Volgens de passende beoordeling zal uit monitoring moet blijken of dat zo is. Ingeval van wel, zullen aanvullende en regulerende maatregelen genomen worden. Deze motivering voor het al dan niet treffen van maatregelen lijkt hem wat mager. Professor Backes stelt voor dat de maatregelen volledig worden uitgewerkt en getoetst worden op hun handhaafbaarheid. Ook adviseert hij om te overwegen om deze maatregelen direct bij bouw van de WCT te nemen in plaats van af te wachten op de resultaten van monitoring.

3.3 Conclusie van de toetsing

In hoofdzaak kan worden geconcludeerd dat er volgens de toetsers in de passende beoordeling sprake is van de toepassing van de juiste wetenschappelijke kennis, voldoende kwaliteit van de methoden, voldoende compleet overzicht van de effecten en juiste vertaling van de wettelijke criteria.

Voor wat betreft de onzekerheid over de aanpassing van de geul die Prof Meire noemt, adviseert FTT Procesontwikkeling om aan Professor dr. M. Stive, die ook de WL studies als onafhankelijk toetsers heeft begeleid, voor te leggen of de onzekerheid die Prof. Meire signaleert ook werkelijk een belangrijke onzekerheid is en of deze onzekerheid kan leiden tot significante

effecten. Vooralsnog heeft Prof Stive in zijn toetsing van de conclusies van WL dit punt zelf niet aangegeven als een punt van twijfel.

De conclusie van Professor Meire dat hij vanuit zijn eigen beoordelingskader de aanleg van een WCT niet ondersteunt, heeft geen gevolgen voor de voorliggende besluiten over de WCT door de Provincie Zeeland. Professor Meire geeft zelf aan dat het project toelaatbaar kan zijn binnen de wettelijke eisen. Zijn eigen conclusie is gebaseerd op een veel strenger beoordelingskader dan deze wettelijke eisen.

Ten aanzien van de maatregelen om de verschuiving van de recreatiedruk op te vangen, zie daarvoor het commentaar van Professor Backes, adviseert FTT Procesontwikkeling om deze maatregelen volledig uit te werken en als een bijlage aan de passende beoordeling toe te voegen. Deze maatregelen zouden uiteindelijk hun plaats moeten krijgen in een beheersplan voor het Natura 2000 gebied. Over het al dan niet inzetten van deze maatregelen is het mogelijk om op een later moment te besluiten, bijvoorbeeld bij de vaststelling van het bestemmingsplan.

Op grond van de voorliggende passende beoordeling, de expertbeoordelingen die daarbij horen en de conclusies van de toetsers, is het volgens FTT Procesontwikkeling mogelijk om te besluiten dat aanleg van een WCT op de Kaloot binnen het kader van de wettelijke eisen op het gebied van de natuurwetgeving haalbaar is.

Wel achten wij het van belang dat de twee punten van commentaar op de passende beoordeling die de toetsers aanreiken op korte termijn worden opgelost, de conclusies over deze punten zijn van belang in de vervolgbesluiten (herziening Omgevingsplan, goedkeuring LNV, bestemmingsplan)

4 Procedurele aspecten

Tijdens de workshop over de conceptversies van de passende beoordeling en het MER ontstond een discussie over de grondslag voor beoordeling van de WCT in verband met het openbaar belang en de compenserende maatregelen en over de noodzaak van goedkeuring van de passende beoordeling door de minister van LNV.

Over deze punten heeft intensief contact plaatsgevonden tussen de juristen die bij het project zijn betrokken: mevrouw N van den Biggelaar en de heer H. Woldendorp namens de initiatiefnemer en Professor C. Backes als onafhankelijk toetsers.

Hun discussie leidde tot enkele aanbevelingen die van belang zijn voor de vervolgprocedure, de herziening van het omgevingsplan en de bestemmingsplanprocedure.

Toetsing van het openbaar belang, de alternatieven en de compenserende maatregelen

Nu de conclusie van de passende beoordeling ertoe leidt dat GS en PS het besluit kunnen nemen voor een WCT zonder significante gevolgen voor de natuurwaarden, is toetsing op de criteria van artikel 6 lid 4 van de Habitatrichtlijn, c.q. artikel 19g van de natuurbeschermingswet, niet meer nodig. Dit waren de punten: dwingende reden van groot openbaar belang, afwezigheid van alternatieven en compenserende maatregelen. De vraag was welke criteria dan wel van toepassing zijn: de criteria die Nota Ruimte noemt voor ingrepen in de Ecologische Hoofdstructuur en/of die van het Streekplan/Omgevingsplan Zeeland.

De juristen komen tot de conclusie, die overigens al is verwerkt in de passende beoordeling, dat de WCT getoetst moet worden aan de criteria van het streekplan, c.q. het Omgevingsplan. Deze criteria staan in lijn met de criteria die de Nota Ruimte noemt voor ingrepen in de EHS.

Dit betekent dat het besluit van de WCT moet voldoen aan de eisen die aan een ingreep zijn geformuleerd in het Omgevingsplan:

“Het compensatiebeginsel geldt voor alle ingrepen in of nabij de aangewezen gebieden die schade toebrengen of anderszins negatieve effecten hebben op de waarden van het betreffende gebied. In principe mogen deze ingrepen niet plaatsvinden. Alleen indien een zwaarwegend maatschappelijk wordt aangetoond en onderbouwd kan worden dat voor de ingreep geen alternatief of alternatieve locatie beschikbaar is kan een ingreep worden toegestaan. Dit ‘nee-tenzij-principe’ en het compensatiebeginsel dienen altijd na elkaar worden te worden toegepast.”

De volgorde in het streekplan is duidelijk: eerst maatschappelijke noodzaak op de betreffende locatie, vervolgens compensatie van alle negatieve effecten.

De juristen adviseren u om deze criteria toe te passen bij uw besluitvorming. Hier moet worden aangetekend dat deze toetsing een minder zwaar karakter heeft dan de Habitattoets, omdat volgens de juristen u het initiatief moet beoordelen of het voldoet aan uw eigen regionale beleidskaders.

Goedkeuring LNV

In de NB-wet (artikel 19j) is opgenomen dat een besluit waarvoor een passende beoordeling moet worden gemaakt, te weten het besluit tot vaststelling van het Omgevingsplan Zeeland, moet worden goedgekeurd door de Minister van LNV. Dit is een nieuwe procedure, waar geen duidelijk protocol over is. Er wordt door de juristen aangenomen dat het besluit dat de Minister moet nemen op zichzelf niet appellabel is, wel is het noodzakelijk dat Gedeputeerde Staten dit besluit betreft bij de goedkeuring van het bestemmingsplan.

5 Toetsingscriteria voor de toelaatbaarheid van de WCT

Op verzoek van de leden van GS wordt in dit rapport kort ingegaan op het verschil tussen de gegevens die nu beschikbaar zijn ten opzichte van die van het oude besluit dat werd vernietigd. Ook wordt geadviseerd over de betrouwbaarheid van de voorliggende keuze, in het licht van eisen die daaraan worden gesteld.

In de uitspraak van de RvS van 16 juli 2003, waarin het streekplanbesluit werd vernietigd, werd veel nadruk gelegd op de beschikbaarheid van de juiste (wetenschappelijke) kennis voor het nemen van de besluiten over de WCT. Daarom wordt hier de hoofdaandacht gelegd.

5.1 De aantasting van de natuurlijke kenmerken

In de uitspraak van 16 juli 2003 heeft de Afdeling geen inhoudelijk oordeel gegeven over de aantasting van de natuurlijke kenmerken door de WCT. De vraag of er sprake is van al dan niet significante gevolgen voor deze kenmerken met het oog op de instandhoudingsdoelen, is toen niet aan de orde geweest. De RvS heeft zich dus nog niet uitgesproken over de juistheid van de conclusie over de gevolgen van een WCT op de speciale beschermingszone.

Daarom zal de Provincie Zeeland moeten aantonen dat zij over voldoende nieuwe inzichten beschikt om nu een andere conclusie te trekken dan voorheen. De oorspronkelijke conclusie van de Provincie Zeeland, op basis van de MER rapporten uit 2001 en 2002, kan worden gezien als een keuze uit voorzorg, omdat toen werd aangenomen dat elk oppervlakteverlies moet worden gezien als een significant effect, ook omdat er geen beoordelingskader was voor toetsing van de effecten van de WCT op de instandhoudingsdoelen.

In het SMB/MER en in de passende beoordeling wordt uitgebreid ingegaan op de inhoudelijke verschillen van inzicht tussen toen en nu en op de beoordeling van de effecten in het licht van de concept instandhoudingsdoelen die eind 2005 bekend zijn gemaakt. Deze conclusies worden hier niet herhaald.

Naast de beschikbaarheid van dit geheel nieuwe toetsingskader wijzen wij erop dat ook in de wijze van ontwerpen en in de aanpak van de onderzoeken aanzienlijke verbeteringen zijn aangebracht:

- Er is sprake van een geheel vernieuwd ontwerp van de WCT, dat is gebaseerd op degelijk vooronderzoek en dat rekening hield met de adviezen van de Commissie MER
- De concept-instandhoudingsdoelen die voor de Westerschelde zullen gaan gelden, is gebruikt voor de conclusies.
- De voorkeursvariant is geoptimaliseerd op basis van de wetenschappelijke kennis over de effecten.
- De effecten van de WCT alternatieven zijn met een grotere nauwkeurigheid bepaald dan in 2001, met toepassing van de nieuwste inzichten en modellen.
- De onzekerheden over effecten zijn systematisch voorgelegd aan wetenschappelijke deskundigen van buiten, waarbij hun conclusies leidend zijn geweest voor het onderzoek, het ontwerp en de mitigerende maatregelen
- De methoden van onderzoek, de modelberekeningen en het trekken van de conclusies zijn gevalideerd door externe experts van buiten de adviesbureaus
- Het eindresultaat is getoetst door onafhankelijke experts die geen binding hebben met de Provincie Zeeland en/of het SMB/MER.

Wij adviseren u om in uw besluit tot herziening van het Omgevingsplan Zeeland op te nemen dat bij het tot stand komen van de rapportages is voldaan aan de eis dat de beste wetenschappelijke kennis is toegepast bij het ontwerp van de WCT en bij de onderzoeken over het al dan niet aantasten van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied.

De conclusie over de effecten op de natuurlijke kenmerken is van de onderzoekers zelf. Omdat onafhankelijke wetenschappers deze conclusie acceptabel achten, is het volgens FTT Procesontwikkeling aannemelijk dat de middenvariant van de WCT kan voldoen aan de strenge eisen van de Habitatrichtlijn artikel 6 lid 3. Er zijn bij de toetsing van de eindrapporten wel enkele vraagpunten naar voren gekomen, deze zijn echter volgens FTT Procesontwikkeling geen belemmering voor de besluitvorming die nu voorligt. Buiten deze twee vraagpunten zijn er geen argumenten op tafel gekomen om aan de conclusie van de passende beoordeling te twifelen.

De Commissie MER zal zich nog buigen over de conclusies van de onderzoeken. Mochten ook zij de betrouwbaarheid onderschrijven dan beschikt het bevoegd gezag over voldoende zekerheden om in 2006 een ander besluit te nemen dan in 2002. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de RvS zal uiteindelijk aangeven of de besluiten al dan niet voldoet aan de criteria van de wet.

5.2 De weging van het openbaar belang en de alternatieven voor de WCT

De Raad van State wees er indertijd op dat de weging van het openbaar belang (economie en werkgelegenheid) en van de alternatieven, op verschillende schaalniveaus zou moeten plaatsvinden:

- Weging op een bovenregionale schaal van activiteiten in andere regio's ten opzichte van de WCT
- Weging van beleidsalternatieven voor de Provincie Zeeland
- Weging van alternatieven voor Havenontwikkeling

- Weging van alternatieve locaties

Het besluit dat nu voorligt, vraagt volgend de juridische experts (zie paragraaf 4) een weging van openbaar belang en alternatieven die voldoet aan de eisen van het eigen omgevingsplan van de Provincie Zeeland. Deze toets is minder zwaar dan de Habitattoets en beperkt zich voornamelijk tot een verantwoording en onderbouwing van de eigen beleidkeuzes op de regionale en lokale schaalniveaus.

Na vernietiging van de besluiten over de WCT in 2003 is een trein van onderzoek op gang gekomen. Er is gestart in 2004 met een analyse van Buck Consultants, mede gebaseerd op de onderzoeken van Ocean Shipping Consultants en Ecorys. Deze hebben in 2004 geleid tot de onderbouwing van uw beleidskeuzes in het Provinciaal Economisch Beleidsplan. Daarbij zijn twee typen havenontwikkeling vergeleken in de MKBA. De MKBA geeft verder een onderbouwing van met maatschappelijk rendement van een WCT.

Voor wat betreft de locatiekeuze, het laagste schaalniveau in de eisen van de RvS, is er in 2004 door Haskoning een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke locaties van verschillende types terminals, waarbij duidelijk geconcludeerd werd dat er geen alternatieve locaties zijn voor een WCT binnen uw regio.

Ook op het hoogste schaalniveau is er informatie beschikbaar. Uit de vergelijking van de MKBA WCT met die van de MKBA's van PMR en de Schelde-Verdieping blijkt dat de invloed van een beslissing voor een WCT geen relevant negatief effect heeft op de het openbare belang van deze twee projecten voor Nederland en Vlaanderen.

Al met al beschikt u volgens FTT Procesontwikkeling voor de weging van het openbaar belang en van de alternatieven over een betrouwbare, transparante basis die de voorgenomen besluiten over de WCT ondersteunt. Wij bevelen u aan deze onderbouwing te gebruiken om de herziening van het Omgevingsplan te motiveren.

5.3 Compenserende maatregelen

De uitspraak van de Raad van State over de compenserende maatregelen was in 2003 positief. Het pakket aan compenserende maatregelen dat nu is opgenomen in het plan voor de WCT voldoet volgens de deskundigen nog steeds aan deze eisen. Het was niet noodzakelijk om dit pakket opnieuw in een toetsing te betrekken. Nu de grondslag voor de compensatie is verschoven naar het omgevingsplan van Zeeland worden hier geen problemen verwacht met de besluiten.

Overigens complimenteert Professor Meire de Provincie Zeeland met het vergaande compensatiebeginsel in het Omgevingsplan Zeeland.

5.4 Achterlandproblematiek

In de activiteiten van FTT Procesontwikkeling is geen aandacht gegeven aan de achterlandproblematiek die bij de vernietiging van de besluiten door de Raad van State een zeer belangrijke rol had.

Er is ons gebleken dat de Provincie overeenstemming heeft bereikt met de gemeenten aan het spoor en dat de maatregelen zeker zullen voldoen aan de wettelijke eisen. Er wordt dan ook verwacht dat op dit terrein voldaan is aan de eisen van de Raad van State.

6 Eindconclusies

Met de rapporten zijn aanzienlijke stappen vooruit gemaakt in de kennis over de effecten van de WCT zowel op de natuur als op de economie in Zeeland.

De toetsing van de rapporten op de wetenschappelijke inzichten van externe wetenschappers, en daar door de aandacht voor de onzekerheden, heeft bijgedragen aan verbetering van de inzichten in de effecten en het aanscherpen van de conclusies in de passende beoordeling. De rapporten voldoen, voorzover het inzicht de toetsers reikt, aan de hoge eisen van wetenschappelijke betrouwbaarheid en transparantie die bij een beslissing over een ingreep in een Natura 2000 gebied moet worden verwacht.

Het ontwerp van de voorkeursvariant is geoptimaliseerd en heeft volgens de opstellers van de passende beoordeling geen significante negatieve gevolgen voor de natuurlijke kenmerken van het gebied. De belangrijke onzekerheden bij deze conclusie zijn voorzover nodig voor de besluitvorming opgehelderd, waarbij er echter bij wetenschappers altijd vragen open blijven.

Voor de opmerkingen die Prof. Meire en Prof Backes hebben bij de passende beoordeling, wordt aanbevolen om op korte termijn stappen te ondernemen om deze op te lossen, omdat zij van belang kunnen zijn bij de vervolgbesluiten.

Bijlage A Toetsing en advies door Prof. Dr. P. Meire

Geacht College van Gedeputeerde Staten,

Allereerst wil ik u bedanken voor de opdracht om de wetenschappelijke kwaliteit te toetsen van de passende beoordeling en de relevante onderliggende rapporten voor de WCT. Allereerst spreek ik mijn waardering uit voor het feit dat u in 2004 de stap heeft genomen om af te zien van een grootschalig project, waarvan volgens de toenmalige inzichten de effecten zeker significant waren.

In lijn met uw opdracht heb ik geen eigen onderzoek verricht, maar baseer dit advies op basis van mijn kennis van het systeem en de verschillende versies van de ter beschikking gestelde studies. Uit mijn eerder wetenschappelijk werk in het Schelde-estuarium is gebleken dat effecten van verschillende menselijke ingrepen op de hydrodynamiek en de morfologie van het Schelde-estuarium vele malen belangrijker zijn voor het estuariumstelsel dan directe effecten op soorten. Immers de hydrodynamiek bepaalt op lange termijn de beschikbaarheid van de nodige habitats voor soorten. Op die manier kan het verlies van een bepaalde oppervlakte het foerageergebied van bv. een aantal vogels doen verdwijnen. De impact van dat habitatverlies kan via veranderingen in de hydrodynamiek evenwel op langere termijn leiden tot een veel groter habitat verlies, en dus een veel groter deel van de populatie treffen dan de vogels die oorspronkelijk moeten verdwijnen. Bovendien liggen veranderingen in de hydrodynamiek aan de basis van het verlies van veel van de zogenoemde "goods & services" van het systeem. Dit leidt uiteindelijk tot de noodzaak voor nieuwe menselijke ingrepen.

Ik kan mij globaal vinden in de beoordelingscriteria van de passende beoordeling waarin onder andere wordt aangegeven dat het al dan niet significant zijn van een effect wordt bepaald door de invloed op de kwaliteit en niet op het oppervlak alleen. In de toetssessies die er zijn geweest met de opstellers van de rapporten, heb ik mij daarom gericht op de vraag of er op wetenschappelijke gronden onzekerheden zijn over de effecten van de WCT, met name op het terrein van waterbeweging en morfologie. Op basis hiervan werd aanvullend onderzoek verricht.

Ik kom tot de conclusie dat met de aanvullende rapportages van het WL het maximale is gedaan om de onzekerheden over de effecten weg te nemen. Ik heb geen zelfstandig oordeel over de wetenschappelijke kwaliteit van de modellering die ten grondslag ligt van dit werk. Ik begrijp dat onder meer Professor M. Stive hier een wakend oog over heeft gehad. Ik heb evenwel bedenkingen bij de gehanteerde methode van interpreteren van de resultaten en de manier waarop met de onzekerheden is omgegaan. Dit komt duidelijk tot uiting bij de vergelijking van de versie die besproken werd op 29 mei 2006 te Rotterdam en de eindversie. Via een nieuwe simulatie (009) met een bodem die is aangepast voor de te verwachten erosie ter hoogte van de WCT, wordt aangetoond dat de te verwachten effecten op het getij zullen verdwijnen. De periode van aanpassing voor de morfologie wordt ingeschat op een half jaar, dus al tijdens de bouw zouden mogelijke negatieve gevolgen op het getij alweer verdwijnen. De onzekerheden rond morfologische veranderingen zijn echter groot waarbij op zijn minst vragen kunnen gesteld worden bij de snelheid waarmee het systeem zich kan aanpassen. Dit kan sneller gaan dan aangegeven maar ook veel trager. Dit valt hoe dan ook onder de onzekerheden. Het is evenwel zo, dat met de huidige kennis en modellen die onzekerheid niet verder gereduceerd kan worden.

Het rapport "passende beoordeling" bevat alle noodzakelijke gegevens om een oordeel van de aantasting van de natuurlijke kenmerken mogelijk te maken. In het rapport wordt bij de beoordeling van de natuurwaarden de "state of the art" wetenschap toegepast.

Voorzover ik heb kunnen nagaan zijn de conclusies van de passende beoordeling consistent met de onderliggende gegevens over het Schelde-estuarium, met de uitkomsten van de modellen en met een juiste interpretatie van de criteria voor beoordeling van de effecten op de

natuurwaarden en op de instandhoudingsdoelen, zoals die in concept door LNV zijn aangereikt. Deze conclusie leidt ertoe dat het project toelaatbaar kan zijn binnen de wettelijke eisen.

Ik hanteer in mijn eindconclusie echter een ander beoordelingskader, dat verder gaat dan deze wettelijke kaders. Ik kom tot de conclusie dat ook deze passende beoordeling weer aangeeft dat elke menselijke ingreep in het Schelde-estuarium leidt tot negatieve effecten. Hoe klein ook, het toont aan dat het systeem gevoelig is en dat er momenteel geen sprake is van een robuust estuariumstelsel. In de tussentijd zou het mijn voorkeur zijn dat wordt afgezien van menselijke ingrepen die negatieve effecten hebben, ook als deze niet significant zijn voor het estuarium, zoals bij de WCT.

Ik ben verheugd dat u in uw streekplan, en naar ik begrepen heb straks ook in uw omgevingsplan, verder gaat dan wat de habitatrichtlijn en de NB-wet van u vragen, omdat u ook compensatie eist van effecten die volgens deze kaders niet significant zijn. Ik durf dan ook de hoop uitspreken dat u de compensatie in het Schelde-estuarium voor de WCT ziet als een extra inzet, boven op de al overeengekomen 600 hectare natuurherstel vanuit ProSes. Gezien de gevoeligheid van het systeem en de negatieve trends die aanwezig zijn, is het evenwel van het allergrootste belang dat bij compensaties of uitbouw van nieuwe natuur, zoals de 600 ha, er wordt uitgegaan van de systeemkenmerken en de impact die deze projecten hebben op de systeemkenmerken. Het zoeken van specifieke projecten met als enige doel een bepaald habitat, bv. jong schor, te herstellen, lijkt mij dan ook weinig zinvol. Op dezelfde manier zoals voorliggend project moet beoordeeld worden op zijn impact op hydrodynamiek en morfologie, zo ook moeten natuurherstelprojecten in het estuarium in eerste instantie geëvalueerd worden op dezelfde effecten en niet in eerste instantie op soorten of een specifiek habitat type. Pas dan zal het mogelijk zijn om het estuarium op zo'n manier vorm te geven dat op een duurzame wijze economische ontwikkelingen in het estuarium kunnen opvangen worden.

Ter afsluiting wil ik U bedanken voor de opdracht en ik hoop dat ik het door u in mij gestelde vertrouwen heb kunnen waarmaken.

Met vriendelijke groet,

Patrick Meire

Bijlage B Toetsing en advies door Prof. Dr. Ch.W. Backes

Prof. dr. Ch.W. Backes

**Rüsgenfeld 38 D-41366 Schwalmtal
Tel 0049-2163 459604 Fax 572758
E-mail Chris.Backes@t-online.de**

FTT Procesontwikkeling BV
Tweemolentjeskade 7
2612 XW Delft
fax: +31 15 2139995

Schwalmtal, 19 juni 2006

MER/Pasende beoordeling WCT

Geachte heer Ten Tij,

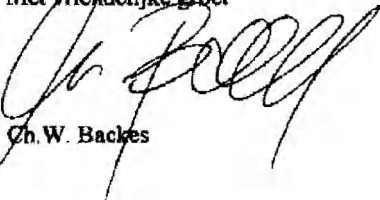
U hebt mij gevraagd het MER incl. passende beoordeling WCT, versie 12 juni te bekijken en te commentariëren. Dit document heb ik op 14 juni ontvangen. Mijn beoordeling berust op lezing van het hoofdrapporten en de bijlagen t/m nr. 6. Aan het lezen van de overige bijlagen ben ik nog niet toegekomen.

De passende beoordeling WCT, hoofdstuk 9 MER, acht ik adequaat en voldoende voor de besluitvorming. Dat geldt met uitzondering van wellicht een punt. De gevolgen van de verschuiving van de recreatiedruk worden als wellicht significant aangemerkt (p. 40). Uit monitoring moet blijken of dat zo is. Ingeval van wel, zullen aanvullende en regulerende maatregelen genomen worden. Dat lijkt mij nog steeds wat mager.

1. Uit de bijlage VIa, punt 1.1.3, blijkt dat daar al rekening is gehouden met (tenminste seizonale) afsluiting van de Slufter. Dat moet dan ook in het hoofdrapport worden vermeld en dient ook te gebeuren.
2. Verdere maatregelen moeten m.i. nader worden aangeduid en tevens moet worden beschreven dat deze ook reel zijn (handhaafbaar).
3. Uit de bijlage VIa blijkt dat de effecten zo goed als zeker zijn, alleen de mate en de mate van verstoring hierdoor nog niet. Dat roept de vraag op waarom niet direct het nemen van maatregelen wordt voorgesteld (en niet eerst nog monitoring)

Alle verdere opmerkingen zijn van ondergeschikte aard. Ik zal U zo spoedig mogelijk, tot uiterlijk morgen avond, een lijst met aanvullende opmerkingen laten toekomen.

Met vriendelijke groet

Ch. W. Backes

